

Jižní Čechy - inspirace přírodou Podrobný program exkurze

1) Plánské nábřeží

Město Planá nad Lužnicí je výrazně formováno řekou. Její nábřeží navazuje na zadní trakty domů velmi frekventované ulice, zatížené tranzitní dopravou a slouží jako významné a dostupné rekreační zázemí celého města. Cílem revitalizace veřejného prostranství na břehu Lužnice bylo v návaznosti na provedené protipovodňové úpravy vrátit do prostoru přírodní element, v co největší míře zpřístupnit řeku a zapojit ji naplno do městského života.

Autoři: Ivar Otruba, Petr Velička, Kateřina Záleská-Sapáková, Kateřina Čadková, Jakub Kovář, Tomáš Popelínský, 2015-2019, náklady 6. mil. Kč

Provází: Tomáš Popelínský

Odkazy: [Plánské nábřeží - Do parku](#)

2) Vrbenské rybníky - České Budějovice

Přírodní rezervace Vrbenské rybníky leží na severozápadním okraji Českých Budějovic a má rozlohu 245,8 ha. 4 velké rybníky a rozsáhlé plochy mokřadů a luk patří do soustavy NATURA 2000 jako součást evropsky významné lokality a ptačí oblasti Českobudějovické rybníky. V roce 2019-2021 proběhla rozsáhlá revitalizace rybníků Domin a Bažina, financovaná z programu OPŽP (náklady 110 mil. Kč). Součástí byla i výstavba nových a rekonstrukce stávajících ostrovů, sloužících jako hnízdiště mnoha druhům ptáků. Na celou lokalitu

nepřímo navazuje park 4 Dvory a návštěva místa je důležitá pro vnímání kontextu projektového záměru parku.

Provází: zástupci AOPK středisko České Budějovice, zástupce investora (Jihočeský kraj),

Odkazy: [Domin a Bažina - Regenerace stanovišť předmětů ochrany v přírodní rezervaci Vrbenské rybníky | Jihočeský kraj - Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví \(kraj-jihocesky.cz\)](#)

Video z revitalizace rybníků:

<https://youtu.be/Cuhn3Mh31t8>

3) EVL Vávrovské rybníky

Během exkurze na Vrbenských rybnících budou účastníci seznámeni i s navazujícími plochami okolí Vávrovských rybníků, na které byla v roce 2019 zpracována krajinářská studie - přes tuto lokalitu se nabízí budoucí možné propojení Vrbenských rybníků a parku 4 Dvory.

Provází: autoři studie - zástupci MV projekt a Šmídová Landscape Architect, zástupce investora (Jihočeský kraj)

Odkazy : [Šmídová Landscape Architects \(smidova-la.com\)](http://smidova-la.com),

[Regenerace stanovišť pro předměty ochrany a vybudování návštěvnické infrastruktury v EVL Vrbenské rybníky v lokalitě Vávrovské rybníky | Jihočeský kraj - Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví \(kraj-jihocesky.cz\)](#)

4) Park 4Dvory

Park na místě bývalého vojenského prostoru je zvoleným konceptem přirozeně propojen s bezprostředním i vzdálenějším prostorem přírodě blízkých společenstev i ekosystémem nedalekých Vrbenských rybníků. Vzhledem ke geologickým podmínkám území byl jako základní koncept práce s vegetací zvolen princip řízené sukcese. Park je navržen jako nástup do krajiny. Navazující krajina Vrbenských rybníků - prostor s neřízenou sukcesí, je logickým a přirozeným pokračováním sukcesních ploch parku.

Základním přístupem je ponechání parku přirozenému vývoji - sukcesí. Plochy jsou rozděleny na stupně 1-3 dle intenzity zásahu do spontánně vznikajícího společenstva. Cílem je sledovat přirozený vývoj společenstva a směřovat jej žádoucím směrem tak, aby na jednotlivých plochách bylo udržováno určité sukcesní stádium (bylinné, keřové, stromové). Ocenění: German design award winner 2020, cena ČAKA a cena děkana ZF MENDELU Brno v soutěži Park roku 2017.

Autoři: Markéta & Petr Veličkovi a David Prudík, 2012-2014, cena 30 mil. Kč

Provází: Petr Velička

Odkazy: [České Budějovice, Park 4Dvory \(mparch.cz\)](http://mparch.cz)

[archiweb.cz - Park Čtyři Dvory v Českých Budějovicích - výsledky soutěže](#)

5) NPR Žofínský prales

Dochovaný zbytek původního pralesovitého lesního porostu ponechaného samovolnému vývoji. Veřejnosti běžně nepřístupný. NPR Žofínský prales se nachází v centrální části Novohradských hor. Celé území NPR bylo zařazeno do národního seznamu lokalit soustavy NATURA 2000 jako součást evropsky významné lokality Žofínský prales-Pivonické skály.

Nejstarší rezervace nejen v ČR, ale i v celé kontinentální Evropě. Chráněným územím vyhlásil prales 28. srpna 1838 tehdejší majitel panství Nové

Hrady, hrabě Jiří František August Buquoy (1781-1851)

„jako památník dob dávno minulých názornému požitku pravých přátel přírody“.

Žofínský prales je jednou z nejvýznamnějších bryologických lokalit v České republice, zaznamenáno zde bylo 181 taxonů mechorostů. Obdobně významnou lokalitou je Žofínský prales z mykologického pohledu, průzkum v letech 2004-2005 zde prokázal výskyt 430 taxonů makromycetů.

Provází: Petr Lepší, Správa CHKO Blanský les

Odkazy: [NPR Žofínský prales \(ochranaprirody.cz\)](http://ochranaprirody.cz)

6) Terčino údolí

Romantický krajinářský park pojmenovaný po hraběnce Terezií Buquoyové se rozkládá v údolí říčky Stropnice a představuje mimořádný příklad rané krajinářské tvorby, čímž se řadí k nejvýznamnějším historickým parkům v České republice. Je součástí krajinářských úprav, zřízených na **panství rodu Buquoyů v Nových Hradech**. Vznikl úpravou volné krajiny v romantickém údolí řeky Stropnice, bez přímé návaznosti na hrad či zámek. Sentimentální kompozice založená koncem 18. století se v polovině 19. století proměnila na krajinářský

park v duchu anglického romantismu. V parku se nachází ruiny Modrého domu, lázničky, bývalý hamr, Švýcárna, vstupní brána a umělý vodopád s náhonem. *Ve své dispozici park optimálně využívá přirozené členitosti terénu, přirozených vodních toků, menších rybníků, geomorfologických skalních prvků, lesní a luční vegetace a dalších přírodních složek krajiny.*

Provází: Marek Ehrlich, vedoucí oddělení specialistů NPÚ České Budějovice

Odkazy: [Terčino údolí - Památkový Katalog \(pamatkovykatalog.cz\)](http://pamatkovykatalog.cz)

[Naučná stezka krajinářským parkem Terčino údolí - ÚOP České Budějovice \(npu.cz\)](http://npu.cz)

7) Kostel Nanebevzetí P. Marie, Dobrá voda u Nových hradů

Vrcholně barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie je významným urbanistickým a krajinotvorným prvkem, který utváří charakter Novohradských hor a je zřetelný ze vzdálenosti několik desítek kilometrů. Je známým poutním místem.

Provází: Marek Ehrlich, vedoucí oddělení specialistů NPÚ České Budějovice

Odkazy: [kostel Nanebevzetí P. Marie - Památkový Katalog \(pamatkovykatalog.cz\)](http://kostel-nanebevzeti-p-marie-pamatkovy-katalog-pamatkovykatalog.cz)

[Kudy z nudy - Poutní i lázeňské místo Dobrá Voda na Novohradsku](#)

8) Procházka krajinou za místním hospodářem - Farma Gemini Roberta Blížence

Farma Gemini sídlí na úpatí Novohradských hor nedaleko obce Horní Stropnice a je rodinným podnikem hospodáře Roberta Blížence. Hospodaří na cca 100 ha převážně luk a pastvin a věnuje se chovu shagya arabských koní a ovcí plemene merinolandschaft. Dále se zabývá dřevovýrobou, produkuje zejména robustní dřevěné lavičky a další zahradní nábytek, ale i jiné speciální výrobky (dřevěné mosty, lávky, zábradlí, stáje, pergoly atd.). Snahou Roberta Blížence je hospodařit v souladu s přírodou a napravovat křivdy, spáchané na krajině

během zemědělské velkovýroby 70 let.

Provází: Robert Blíženc, hospodář

Odkazy: Info | Blizenec.cz

9) Revitalizace řeky Stropnice v úseku Štiptoň-Byňov

Říčka Stropnice pramení v Novohradských horách a nad Českými Budějovicemi se vlévá do Malše. Koryto Stropnice bylo devadesátých letech minulého století směrově a kapacitně upraveno v rámci tzv.

náhradních rekultivací za pozemky, zastavěné JE Temelín. Přírodní niva s meandrující říčkou Stropnicí dostala těžkou ránu napřímením koryta do betonu sevřeného kanálu

v délce asi 6 km mezi Tomkovým mlýnem a Údolím u Nových Hradů. V roce 2014 se podařilo vrátit alespoň část zničeného úseku mezi obcemi Byňov a Štiptoň zpět přírodě. Důležitým předpokladem pro revitalizaci bylo provedení komplexní pozemkové úpravy v k.ú. Byňov a Nové Hrady, v rámci které byly provedeny směny pozemků podél toku tak, aby byly tyto pozemky v šíři 30-70 m ve vlastnictví státu – správce povodí. Tak je v budoucnosti zaručen přirozený vývoj koryta a nivy bez omezení soukromými vlastnickými právy.

Úpravy spočívaly v zasypaní regulovaného koryta a vytvoření nového koryta s rozvlněnou trasou a podstatně menší průtočnou kapacitou (Q30 – průtok, který se v toku vyskytuje min. 30 dní v roce), která umožní rozliv větších průtoků na přilehlé nivní pozemky. Jako doplňkové opatření bylo navrženo vybudování 5 bočních tůní.

Pozn.: Vzhledem k pokročilé sukcesi bude na revitalizovaném úseku pouze krátká zastávka, detailní informace a fotodokumentaci účastníci uvidí až během večerní prezentace Ing. Šámala na hotelu.

Základní údaje:

Investor: Povodí Vltavy, státní podnik za odborné spolupráce s AOPK ČR

Délka revitalizovaného úseku: 2,6 km

Finanční zdroj: Operační program životní prostředí, programové období 2007-2013

Celkové náklady: 10.176 mil.Kč

Období realizace: říjen 2013-červen 2014

Provází: Vladimír Šámal, emeritní pracovník AOPK ČR, středisko České Budějovice

Odkazy: [STROPNICE OZNÁMENI EIA \(cenia.cz\)](http://STROPNICE.OZNÁMENI.EIA(cenia.cz))

[ENVIROSKOP - Zaostřeno na výlety](#)

10) NPR Žofinka + revitalizace čerstvě opuštěné těžebny u Hrdlořez

(Možnost porovnání čerstvě opuštěné těžebny a již revitalizovaného rašeliniště)

NPR Žofinka se nachází mezi obcemi Nové Hrady a Suchdol nad Lužnicí. Jedná se o veřejnosti běžně nepřístupnou národní přírodní rezervaci - blatkové rašeliniště na hluboké rašelině, ovlivněné v 80. a 90. letech minulého století větrnou a požárovou disturbancí. Ze strany ochrany přírody zde byly provedeny revitalizační zásahy za účelem stabilizace a vylepšení vodního režimu (přehrazování odvodňovacích stok), byla vybudována mělká rašelinná jezírka a do nich repatriovány původní rašelinné druhy (rašeliníky, suchopýry), na požárových plochách byla usměrňována sukcese dřevin ve prospěch

původních dřevin (borovice blatka). Pozor - jedná se o náročný terén, holínky nutné, délka exkurze cca 2 hodiny.

Čerstvě opuštěná těžebna společnosti Rašelina Soběslav u Hrdlořez (nedaleko Suchdola nad Lužnicí). Území bylo v minulosti odvodněno soustavou otevřených kanálů za účelem průmyslové těžby rašeliny.

V loňském a letošním roce zde byl zahájen rozsáhlý revitalizační projekt ze strany AOPK a vlastníka (Lesy ČR s.p.), jehož cílem je obnovit přirozený hydrologický režim a vytvořit podmínky pro rozvoj přirozených rašelinných biotopů. Na vytěžených plochách dochází k tvorbě mělkých lagun a tůní, dochází k zaslepování stávající sítě odvodňovacích kanálů, celé území bude napojeno na vodoteč, ze které bude v letním období rašeliniště dotováno vodou tak, aby byla udržena hladina podzemní vody co nejbližší povrchu rašeliniště. Do rašelinných tůní byly přeneseny inokula rašelinné vegetace. Aktuálně v území dochází k

markantnímu nárůstu a novému výskytu živočišných druhů v okolí nových vodních ploch, kteréžto biotopy v původně přeschlém a odtěženém povrchu těžebny rašeliny zcela chyběly.

Provází: Ladislav Rektoris, botanik, Správa CHKO Třeboňsko

Odkazy: [Žofinka \(národní přírodní rezervace\) \(ochranaprirody.cz\)](#)

[Veřejné zakázky - EZAK Lesy České republiky, s.p. \(lesy-cr.cz\)](#)

11) Lázně Aurora Třeboň – písečný trvalkový záhon SZKT 2 roky po jeho založení

V roce 2019 pořádala SZKT v Třeboni dvoudenní workshop, během něhož se účastníci podíleli na založení a výsadbě trvalkového záhonu do písku, o velikosti 250 m² před lázněmi Aurora. Jak vypadá záhon dnes zhodnotíme s autorem návrhu perenářem Janem Nussbauerem.

Provází: Jan Nussbauer, perenář

Odkazy: [Trvalková výsadba ve veřejném prostoru trochu jinak ... - 6/2019 - Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu \(szkt.cz\)](#)

12) Přírodní zahrada Radonice + trvalková školka Herba Grata

Poslední zastávka naší exkurze. Cestou do Radonic si prohlédneme trvalkové výsadby v obci Ševětín a navštívíme přírodní zahradu Radonice, autora Jana Nussbauera (*„...Během let jsem zjistil, že nejdůležitějším zahradnickým náčiním jsou úcta k přírodním zákonitostem a pokora. Nebýt umanutý a ctít charakter krajiny, podnebí a světelné podmínky zahrady. Zjistil jsem, že když na zahradě přestaneme bojovat proti všemu a budeme naopak se zahradou spolupracovat, bohatě*

se nám odmění....“)

Součástí zastávky bude i návštěva trvalkové školky Herba Grata.

Provází: Jan Nussbauer, perenář

Odkazy: [Homepage | Zahrada Radonice](#)

[Herbagrata.cz](#)